

ÚVOD

Český statistický úřad vydává tento rok již dvacátou třetí publikaci v řadě „Cizinci v České republice“. První publikace vyšla v prosinci 2001.

Publikace komplexně soustřeďuje aktuální údaje o cizincích, kteří si Českou republiku zvolili za místo svého trvalého nebo dlouhodobého pobytu, kteří v ní našli zaměstnání nebo zde podnikají a kteří se do České republiky uchýlili před politickým pronásledováním nebo před kritickou ekonomickou situací ve své vlasti. Těžištěm statistických informací jsou data za rok 2022, často však doplněná časovými řadami údajů za uplynulé roky. Do papírové verze publikace se u tabulek obsahujících časové řady z prostorových důvodů nevešly údaje za všechny roky, za které jsou k dispozici. V takovém případě je možné celou časovou řadu nalézt na webové stránce ČSÚ:

<https://www.czso.cz/csu/cizinci/cizinci-pocet-cizincu>

Vydání publikace je stejně jako v předchozích letech legislativně podloženo usnesením vlády ČR (tento rok jde o usnesení vlády ČR č. 1051 ze dne 14. prosince 2022). Informace obsažené v publikaci byly, obdobně jako tomu bylo u dříve vydaných publikací, získány z informačních systémů resortů Ministerstva vnitra, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva zdravotnictví a Českého statistického úřadu a koordinovány redakční radou, složenou ze zástupců všech zúčastněných resortů. Iniciátorem vydání publikace je Ministerstvo vnitra, které od roku 2008 opětovně převzalo roli koordinátora při realizaci koncepce integrace cizinců na území ČR.

Vzhledem k opakovanému vydávání publikace se již její podobu podařilo do značné míry ustálit. V souladu s požadavky, které jsou na ČSÚ kladeny, je v posledních publikacích soustředěn větší důraz na rozdělení cizinců do skupin podle jejich státního občanství, a to na cizince pocházející ze států EU a tzv. třetích zemí. V této souvislosti je třeba upozornit na skutečnost, že v údajích od roku 2020 již do skupiny zemí EU není zařazena Velká Británie, která k 31. 1. 2020 z Evropské unie vystoupila. Dále je nutno také připomenout, že prezentované statistické údaje mohou být v některých případech ovlivněny pandemií onemocnění COVID-19 a následným přijetím některých opatření (od března 2020 docházelo postupně k zásadním omezením v letecké a jiné veřejné dopravě, řada států světa zakázala vstup na svá území jiným osobám než svým občanům a uplatňovala restriktce v oblasti svobody pohybu. Některé z restriktcí pokračovaly i v roce 2021). V neposlední řadě se do statistik za rok 2022 promítl i válečný konflikt na Ukrajině.

Do kapitoly 1 - Demografické aspekty života cizinců - je od roku 2015 opětovně zařazena tabulka přinášející informace o cizincích z třetích zemí s uděleným přechodným pobytem podle účelu pobytu (tabulka 1-9.). V letošní edici došlo k úpravě tabulek týkajících se demografických událostí cizinců u nás. Nově je pod číslem 1-10. zařazena tabulka přinášející přehled za všechny demografické události cizinců v ČR v časových řadách od roku 1995. Jednotlivé demografické události cizinců jsou pak uvedeny v přečíslovaných a nově upravených tabulkách 1-11. (narození), 1-12. (sňatky), 1-13. (rozvody) a 1-14. (zemřelí, potraty). V každé z tabulek jsou pro srovnání nově přidány údaje za obyvatelstvo ČR celkem a za české občany. V kapitole 2 – Mezinárodní ochrana a azylová zařízení – byly od roku 2022 nově zařazeny dvě tabulky, a to tab. 2-12. a tab. 2-13. týkající se osob požívajících statusu azylanta, resp. statusu doplňkové ochrany, v členění podle státního občanství, věku a pohlaví těchto osob. K výrazným změnám oproti předchozím rokům došlo u kapitoly 3 - Ekonomická aktivita cizinců, a to zejména v části týkající se cizinců v pozici zaměstnanců. Tato část byla, počínaje rokem 2019, rozšířena o několik dalších tabulek. Jde o tabulky týkající se celkové zaměstnanosti cizinců a vývoje počtu cizinců evidovaných úřady práce v členění podle regionů soudržnosti, krajů a okresů (tab. 3-1. a tab. 3-3.), počtů cizinců evidovaných úřady práce podle klasifikace ekonomických činností (NACE) v členění podle vybraných státních občanství (tab. 3-9.) a dále v členění podle vybraných státních občanství a pohlaví (tab. 3-10.) a rovněž tabulku týkající se počtů cizinců evidovaných úřady práce podle CZ-ISCO v třídění podle vybraných státních občanství a pohlaví (tab. 3-12.). Určité změny se týkaly také kapitoly 5 - Kriminalita cizinců. Vzhledem k nízkému počtu (v jednotkách osob) odsouzených podle paragrafů starého trestního zákona (č. 140/1961 Sb.) byla počínaje rokem 2019 v publikaci vypuštěna tabulka 5-2a. Tabulka 5-2. tak nyní zahrnuje pouze odsouzené podle paragrafů trestního zákona č. 40/2009 Sb. V souvislosti s legislativními změnami (s účinností od 1. října 2017 se zákonem č. 58/2017 Sb.

změnil zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a další související zákony) jsou v tab. 5-6b. v současnosti rozlišeny pouze 2 typy věznic (namísto dřívějších 4 typů), a to věznice s ostrahou a se zvýšenou ostrahou. K dalším změnám došlo v roce 2019 rovněž u kapitoly 6 - Zdravotní péče o cizince. Na první místo této kapitoly byla nově zařazena tabulka týkající se čerpání zdravotní péče (mimo veřejné zdravotní pojištění) cizinci v nemocnicích ČR (tab. 6-1.) a opětovně, po několikaleté pauze, začleněna tabulka prezentující počty hospitalizovaných cizinců v nemocnicích ČR (tab. 6-4.). Počínaje letošním rokem pak byla do kapitoly 7 - Nelegální vstup a pobyt na území ČR - nově zařazena tabulka 7-5., týkající se tranzitní nelegální migrace přes naše území podle vybraných státních občanství cizinců. V souvislosti s tím došlo k přečíslování zbylých dvou tabulek této kapitoly, a to nově na 7-6. u tabulky přinášející informace za cizince vyhoštěné z ČR, a 7-7. v případě tabulky týkající se vyhoštěných cizinců podle vybraných státních občanství.

V jednotlivých informačních systémech se nacházejí záznamy o cizincích, které nejsou vždy vzájemně srovnatelné. Nejedná se o svévolné komplikování orientace v informacích o cizincích, tato situace je spíše způsobena tím, že jednotlivé informační zdroje jsou přizpůsobeny potřebám resortu, na kterém byly zřízeny, a proces harmonizace datových zdrojů s ohledem na vzájemnou srovnatelnost není v žádném případě jednoduchý. Aby bylo jasnější, o kterých cizincích jednotlivé tabulky vypovídají, na následující straně je možné najít souhrnnou tabulku (čísla tabulek se vztahují k letošnímu vydání publikace).

Pokud by vážený čtenář měl nějaké připomínky k obsahu a formě publikace, je nejvhodnější doba na jejich sdělení a vzetí v úvahu při přípravě dalšího ročníku publikace.

Publikace je poskytována zdarma pro knihovny, školy, pro vědecká pracoviště, pro nestátní neziskové organizace a instituce. Její informace jsou určeny i členům parlamentu a vlády ČR, ústředním a územním orgánům státní správy, novinářům a všem obyvatelům České republiky.

Praha, 2023